

Licentieovereenkomsten onder de loep

"I agree"... maar waarmee?

Softwarepakketje kopen of downloaden, enkele malen op Volgende klikken, het verplichte "I agree" of "Ik ga akkoord" aanvinken en gebruiken maar? Zo gaat het meestal, maar waarmee stem je dan precies in? Is zo'n licentieovereenkomst écht onleesbaar, een muizenval, of net interessant? Een onderzoek. FREDERICK GORDTS

Licentieovereenkomsten, gebruiksrechtovereenkomsten, gebruiksvoorwaarden, privacymededelingen, gebruiksbepalingen, ... Dergelijke dure woorden staan voor pagina's en pagina's juridisch taalgebruik, vaak zelfs in het Engels. Elk softwarepakket dat je installeert, bevat zo'n overeenkomst waarmee je akkoord moet gaan. Je leest die voorwaarden niet, want je moet ze toch aanvaarden om de software te kunnen gebruiken. En ach, wat kan er mislopen als je op "Ik ga akkoord" klikt? Om dat te weten te komen, stelden we 8 concrete lezersvragen aan een juriste en hebben we de loep gelegd op de licentieovereenkomst die bij Windows XP zit. Beginnen doen we met de belangrijkste vraag...

1. Wat staat er in zo'n overeenkomst?

Licentieovereenkomsten, ook wel gebruiksrechtovereenkomsten of "license agreements" genoemd, zijn nooit kort. De overeenkomst van Windows XP beslaat niet minder dan 8 pagina's, net als die van Skype trouwens. En het wordt er niet beter op, want de licentieovereenkomst van Windows Vista is maar liefst 14 pagina's lang. We horen je al zeggen: dat is toch allemaal chinees voor de gewone gebruiker! Eigenlijk valt het best mee, want een licentieovereenkomst is redelijk makkelijk lees- en begrijpbaar, al blijft het tijdrovend. Als leidraad geven we alvast enkele grote delen of hoofdstukken mee die je in bijna elke overeenkomst terugvindt:

- Wat "krijg" je precies, ook wel de **verlening van het gebruiksrecht** genoemd. Dit betekent dat je de software enkel mag gebruiken als je een aantal zaken naleeft, zoals hoe vaak je het pakket mag installeren (meestal gewoon op één pc), maar ook of je het pakket in een netwerk mag gebruiken, enzovoort. Het gaat in elk geval steeds om een gebruiksrecht en niet om een eigendomsrecht! Een licentie is met andere woorden altijd enkel een gebruiksrecht.
- **Voorbehoud van rechten**: hier wordt steeds vermeld dat de software beschermd wordt door auteursrechten. In de praktijk blijven bijna alle rechten gewoon bij de uitgever of fabrikant van de software. Vaak staat er expliciet vermeld dat de software niet verkocht wordt, maar "enkel" in licentie wordt gegeven.

- **Garantie**: software die je als particulier aankoopt, downloadt of gebruikt, is altijd bestemd "voor algemene doeleinden". Dat wil zeggen dat de softwareontwikkelaar in de licentie niet zal vermelden wat je precies met het programma kan doen. Er staat vaak zelfs vermeld dat de software "geen bijzonder doel" heeft. Waarom zo ingewikkeld? De bedrijven dekken zich in tegen klachten als "ik kan met dit programma dit en dat niet doen". Je kan dus niet bij Microsoft gaan klagen dat je met Windows XP bijvoorbeeld geen (of niet goed) afbeeldingen kan bewerken. Wordt er toch een fout ontdekt, dan zal het bedrijf een "redelijke inspanning" leveren om de fout "te repareren". Het bedrijf verplicht zich er dus niet toe om het probleem op te lossen. Er is met andere woorden geen "resultaatsverplichting", maar enkel een "inspanningsverplichting". Bovendien garandeert een bedrijf nooit dat software vrij is van fouten!
- **Beperking van aansprakelijkheid**: in elke licentieovereenkomst beperkt de producent zijn aansprakelijkheid. Vaak is het erg eenvoudig: de producent is voor geen énkele schade aansprakelijk als je van de software gebruikmaakt. Waarom wordt dit gepreciseerd? In de meeste Europese landen is er standaard een onbeperkte aansprakelijkheid van het bedrijf dat de software maakt. Staat zo'n beperking niet in de licentieovereenkomst, dan kan je – in theorie – elke schade op de producent verhalen. En dat is geen goed idee, want dan houdt iedereen meteen op met het ontwikkelen van nieuwe software! Maar let op: als er een opzettelijke fout in de software zit, aangebracht door een ontevreden programmeur bijvoorbeeld, dan blijft de producent wél aansprakelijk!
- **Toepasselijk recht**: in elke goed geschreven licentieovereenkomst vind je welk recht er van toepassing is, vaak het recht van de staat of het land van de fabrikant. In 90% van de gevallen gaat het dus om Californië, Washington of een andere staat in de Verenigde Staten. Aanvaard je de overeenkomst, dan geldt enkel dat recht! Heel grote bedrijven, zoals Microsoft, breiden dit echter regelmatig uit tot "het recht van het land waar u de software hebt gekocht". Koop je bijvoorbeeld Windows of Office, dan is gewoon het Belgische recht van toepassing.

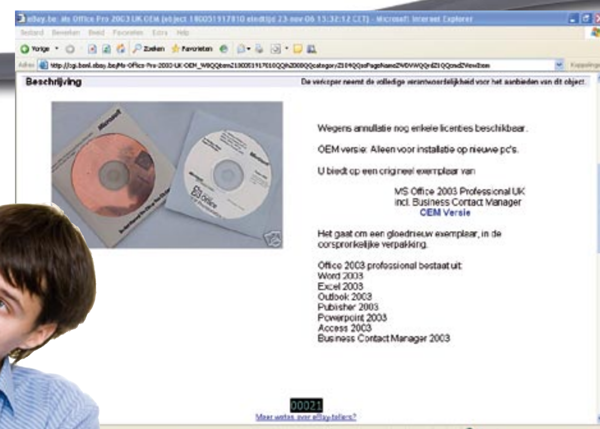
2. Is elke aangekochte licentie legaal?

Niet noodzakelijk. Er bestaan immers verschillende soorten licentietypes. Het beste voorbeeld zijn de verschillende licenties voor Windows XP of Microsoft Office:

- **Retail**: je koopt de software, in een doos, in de winkel.
- **OEM** of Original Equipment Manufacturer: je krijgt de software bij je pc geleverd.
- **Volume licensing**: je koopt als bedrijf een aantal licenties voor één pakket aan, omdat dit vaak goedkoper is.

Deze licenties verschillen nogal in prijs én laten een verschillend gebruik toe. Het grote verschil is dat een OEM-versie enkel geïnstalleerd mag worden op de pc waarbij de OEM-versie geleverd was. Computer stuk? Jammer, maar je moet een nieuwe licentie voor je nieuwe computer kopen! "Ja, maar zo'n OEM-versie is toch niet illegaal!", horen we je al zeggen. Dat hangt er van af: (ver)koop je een OEM-versie zonder de computer in kwestie, dan is die wel illegaal. Zo heeft Microsoft in oktober gerechtelijke procedures opgestart tegen eBay-handelaars die OEM-versies van Windows verkochten. Het is dus niet omdat er een hologram op de cd staat en er een originele softwaresleutel wordt bijgeleverd, dat het gaat om een legaal gebruik van een licentie!

Op eBay vind je vaak OEM-versies van software... die illegaal verkocht worden.

WINDOWS XP-LICENTIE ONDER DE LOEP

Analyseer je één licentieovereenkomst, dan kan je ook makkelijk alle andere overeenkomsten lezen. We legden genoeg papier in onze printer en drukten de gebruiksrechtovereenkomst van (de Retail-versie van) Windows XP Professional af. Wat viel ons op:

- **Verlening van het gebruiksrecht**

  ✔ **U mag één exemplaar ... installeren.** Duidelijk: je mag Windows XP maar op één pc installeren.

  ✔ **Verplichte activering: de gebruiksrechten ... zijn beperkt tot de eerste dertig dagen na de installatie, tenzij u ... uw licentie activeert.** Installeer je Windows XP, en activeer je het niet binnen 30 dagen, dan heb je de 31ste dag geen licentie meer! Enkel door het activeren mag je Windows blijven gebruiken. In de praktijk zal Windows ook stoppen met werken na 30 dagen zonder activatie, maar de gebruiksovereenkomst zet dit nog eens extra in de verf. Een excuus als "ja, maar ik kan niet activeren en heb geen telefoon", geldt dus niet.

  ✔ **U mag maximaal 10 computers ... verbinden!** Dit wist je waarschijnlijk niet. De licentie geeft verder precies aan wat er bedoeld wordt (bijvoorbeeld bestandsdelen, internetdelen enzovoort)!

- **Voorbehoud van rechten**

  Microsoft behoudt zich alle rechten voor die in deze overeenkomst niet uitdrukkelijk aan u zijn verleend. Verder blijft het intellectuele eigendom bij Microsoft, en wordt er nog eens op gewezen dat de software enkel aan jou in licentie wordt gegeven, en niet verkocht wordt.

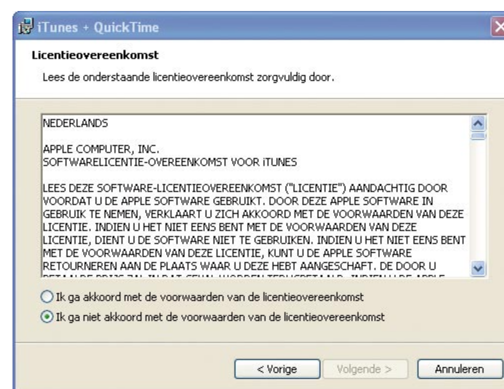
- **Overdracht van de software**

  De eerste gebruiker van de software mag deze overeenkomst en software eenmalig permanent aan een andere eindgebruiker overdragen. Verwijder je Windows van je computer, dan mag je de software dus geven of verkopen aan iemand anders. Maar let op: dit mag maar éénmaal! Theoretisch gezien mag de tweede gebruiker de software dus niet doorverkopen! Patrick Viaene, verantwoordelijke licenties bij Microsoft, legt uit dat het activeren van Windows maar een aantal keer mogelijk is. Koop je zelf een Windows-retailpakket op eBay, dan is het natuurlijk moeilijk na te gaan of de software al eerder verkocht werd. Daarom kan je, telefonisch, de activatieteller op nul zetten, zodat je Windows toch kan installeren. Maar let op: Microsoft is niet verplicht dit te doen. Het is aan jou om na te gaan of deze bepaling wel werd nagekomen!

3. Heb ik een keuze?

Heb je de licentieovereenkomst gelezen, dan kan je akkoord gaan of niet. Ga je akkoord, dan kan je de software installeren. Is dat niet het geval, dan heb je pech: je kan, als particulier, nooit met de fabrikant onderhandelen over de overeenkomst. Je hebt dus geen manoeuvreerruimte: je aanvaardt de overeenkomst, of je doet dat niet! En eens je op **Ik ga akkoord** of **I agree** hebt geklikt, is het te laat!

Ga je niet akkoord, dan kan je de software niet installeren.

En toch is er eigenlijk een alternatief: andere software die hetzelfde doet. Zo kan je bijvoorbeeld voor Adobe Photoshop kiezen als de licentievoorwaarden van Corel Paint Shop Pro je niet bevallen, of omgekeerd. Je kiest dus eigenlijk... met je geld!

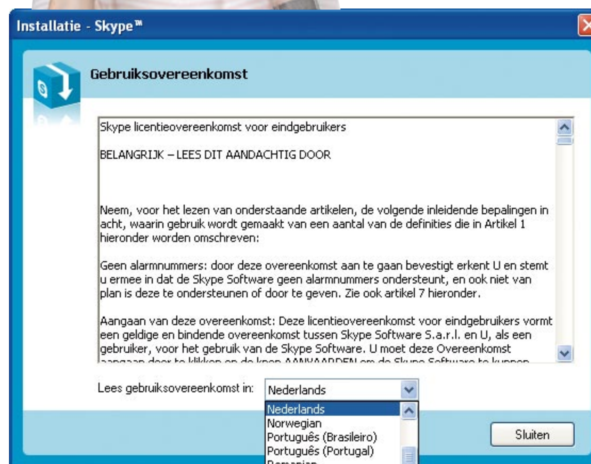

Een licentieovereenkomst is trouwens geen "wet": span jij een rechtszaak aan, dan kan het zijn dat de rechter oordeelt dat de licentieovereenkomst "te strikt" was of foutief was opgesteld. Maar ga daar niet vanuit: een overeenkomst wordt vaak door een heel legertje juristen opgesteld. Grote bedrijven hebben ook budgetten voor rechtszaken: zij denken geen twee keer na om jou voor de rechter te slepen bij "illegale" licentiepraktijken!

4. Wat als ik geen Engels kan?

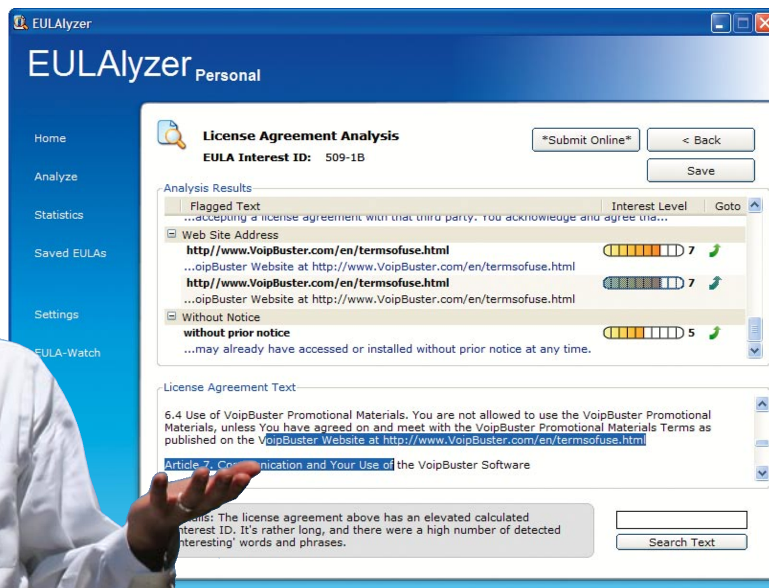

Is je Engels niet goed genoeg om het juridisch gewauwel te begrijpen, dan kan je dat niet inroepen als excuus: je hebt namelijk op de Engelse term **I agree** geklikt, én de software zelf is vaak ook in het Engels. Bij bepaalde software, zoals Skype, kan je de licentieovereenkomst trouwens wel in andere talen lezen, waaronder Nederlands. Dan nog geldt vaak dat enkel de licentieovereenkomst in de originele taal, dus het Engels, rechtsgeldig is. Zijn er dus verschillen tussen de Engelse en Nederlandse versie, dan gaat de Engelse versie voor. Let wel op: is de software volledig (en enkel) in het Nederlands, zoals een in de winkel aangekocht exemplaar van Windows XP, dan is vaak enkel de Nederlandse overeenkomst geldig.

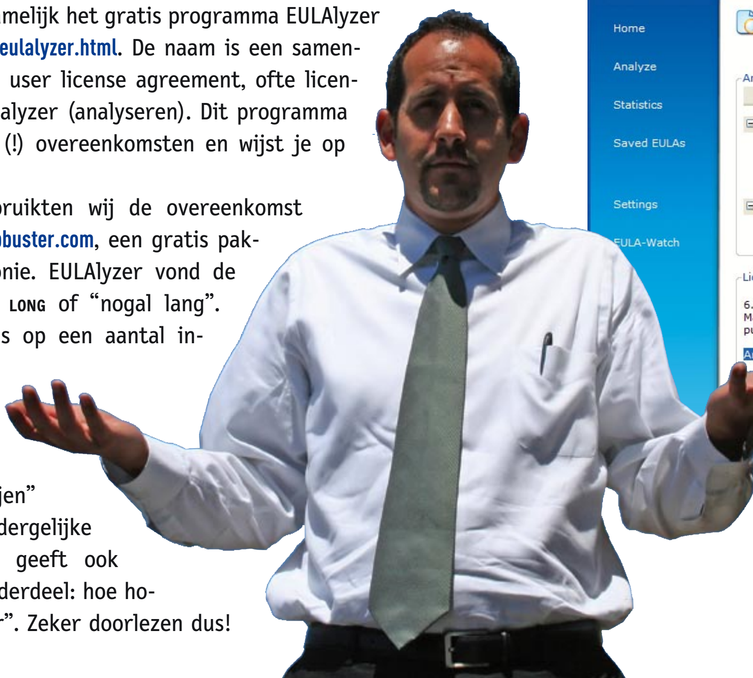

Bepaalde software geeft de overeenkomst in meerdere talen weer.

5. Kan iemand het voor mij nalezen?

EULAlyzer laat je meteen de angels zien.

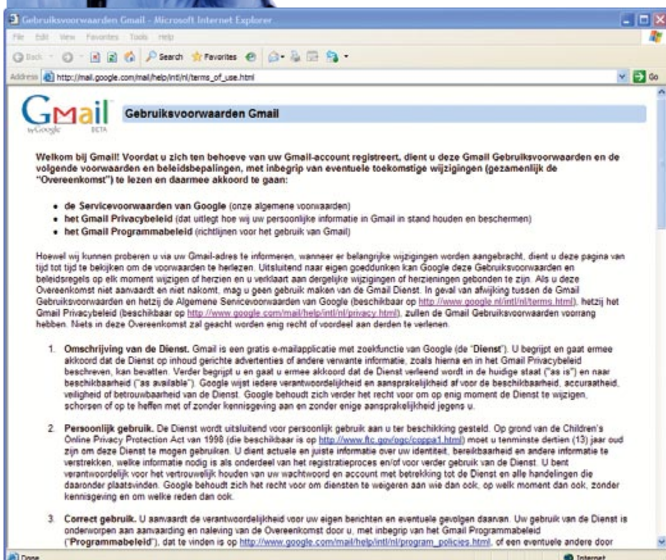
Niet iemand, wel iets, namelijk het gratis programma EULAlyzer **www.javacoolsoftware.com/eulalyzer.html**. De naam is een samentrekking van EULA (end user license agreement, ofte licentieovereenkomst) en Analyzer (analyseren). Dit programma analyseert Engelstalige (!) overeenkomsten en wijst je op mogelijke angels.
Bij wijze van test gebruikten wij de overeenkomst van Voipbuster **www.voipbuster.com**, een gratis pakket voor internettelefonie. EULAlyzer vond de overeenkomst al RATHER LONG of "nogal lang". Daarnaast wees het ons op een aantal interessante punten: wat Voipbuster met onze gegevens kan doen, hoe het zit met "third parties" of "derde partijen" (andere bedrijven), en dergelijke meer. Het programma geeft ook steeds een score per onderdeel: hoe hoger, des te "gevaarlijker". Zeker doorlezen dus!

6. Moet ik extra opletten bij gratis diensten?

Gratis webmail, gratis online opslagruimte, online kalender enz. Ook zij hebben een licentieovereenkomst: voor je kan intekenen moet je altijd een vinkje zetten voor **I AGREE**. De algemene structuur van zo'n licentieovereenkomst is gelijk aan die van software, maar je moet op een aantal bijkomende zaken letten. Zo vinden we in de gebruiksvoorwaarden van Gmail **www.gmail.com**:

U VERKLAART DAT GOOGLE ZONODIG UW PERSOONLIJKE INFORMATIE, MET INBEGRIP VAN DE INHOUD VAN UW E-MAIL, MAG BEKIJKEN, BIJWERKEN OF OPENBAAR MAKEN OM TE VOLDOEN AAN EEN EVENTUEEL AANHANGIGE WETTELIJKE PROCEDURE... OF ZOALS ANDERSZINS BEPAALD IS IN DEZE GEBRUIKSVOORWAARDEN EN HET GMAIL PRIVACYBELEID.

Gebruiksvoorwaarden Gmail - Microsoft Internet Explorer

http://mail.google.com/mail/help/intl/nl/terms_of_use.html

Gmail by Google BETA

Gebruiksvoorwaarden Gmail

Welkom bij Gmail! Voordat u zich ten behoeve van uw Gmail-account registreert, dient u deze Gmail Gebruiksvoorwaarden en de volgende voorwaarden en beleidsbepalingen, met inbegrip van eventuele toekomstige wijzigingen (gezamenlijk de "Overeenkomst") te lezen en daarmee akkoord te gaan:

- **de Servicevoorwaarden van Google** (onze algemene voorwaarden)
- **het Gmail Privacybeleid** (dat uitlegt hoe wij uw persoonlijke informatie in Gmail in stand houden en beschermen)
- **het Gmail Programmabeleid** (richtlijnen voor het gebruik van Gmail)

Hoewel wij kunnen proberen u via uw Gmail-adres te informeren, wanneer er belangrijke wijzigingen worden aangebracht, dient u deze pagina van tijd tot tijd te bekijken om de voorwaarden te herlezen. Uitsluitend naar eigen goeddunken kan Google deze Gebruiksvoorwaarden en beleidsregels op elk moment wijzigen of herzien en u verklaart aan dergelijke wijzigingen of herzieningen gebonden te zijn. Als u deze Overeenkomst niet aanvaardt en niet nakomt, mag u geen gebruik maken van de Gmail Dienst. In geval van afwijking tussen de Gmail Gebruiksvoorwaarden en hetzij de Algemene Servicevoorwaarden van Google (beschikbaar op http://www.google.nl/intl/nl/terms.html), hetzij het Gmail Privacybeleid (beschikbaar op http://www.google.com/mail/help/intl/nl/privacy.html), zullen de Gmail Gebruiksvoorwaarden voorrang hebben. Niets in deze Overeenkomst zal geacht worden enig recht of voordeel aan derden te verlenen.

1. **Omschrijving van de Dienst.** Gmail is een gratis e-mailapplicatie met zoekfunctie van Google (de "**Dienst**"). U begrijpt en gaat ermee akkoord dat de Dienst op inhoud gerichte advertenties of andere verwante informatie, zoals hierna en in het Gmail Privacybeleid beschreven, kan bevatten. Verder begrijpt u en gaat u ermee akkoord dat de Dienst verleend wordt in de huidige staat ("as is") en naar beschikbaarheid ("as available"). Google wijst iedere verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid af voor de beschikbaarheid, accuraatheid, veiligheid of betrouwbaarheid van de Dienst. Google behoudt zich verder het recht voor om op enig moment de Dienst te wijzigen, schorsen of op te heffen met of zonder kennisgeving aan en zonder enige aansprakelijkheid jegens u.
2. **Persoonlijk gebruik.** De Dienst wordt uitsluitend voor persoonlijk gebruik aan u ter beschikking gesteld. Op grond van de Children's Online Privacy Protection Act van 1998 (die beschikbaar is op http://www.ftc.gov/ogc/coppa1.html) moet u tenminste dertien (13) jaar oud zijn om deze Dienst te mogen gebruiken. U dient actuele en juiste informatie over uw identiteit, bereikbaarheid en andere informatie te verstrekken, welke informatie nodig is als onderdeel van het registratieproces en/of voor verder gebruik van de Dienst. U bent verantwoordelijk voor het vertrouwelijk houden van uw wachtwoord en account met betrekking tot de Dienst en alle handelingen die daaronder plaatsvinden. Google behoudt zich het recht voor om diensten te weigeren aan wie dan ook, op welk moment dan ook, zonder kennisgeving en om welke reden dan ook.
3. **Correct gebruik.** U aanvaardt de verantwoordelijkheid voor uw eigen berichten en eventuele gevolgen daarvan. Uw gebruik van de Dienst is onderworpen aan aanvaarding en naleving van de Overeenkomst door u, met inbegrip van het Gmail Programmabeleid ("**Programmabeleid**"), dat te vinden is op http://www.google.com/mail/help/intl/nl/program_policies.html, of een eventuele andere door

Done — Internet

Niet enkel Google, maar zowat alle online diensten hebben gelijkaardige voorwaarden. Let dus goed op waarmee je instemt! Online diensten werken hun voorwaarden of overeenkomsten ook regelmatig bij, en moeten je daar zelfs niet eens van op de hoogte brengen. Dit staat namelijk vermeld in hun overeenkomst: het is dus aan jou om de website van de dienst in het oog te houden!

Ook gratis online diensten hebben (lange) overeenkomsten.

7. Hebben we zelf ook iets aan een overeenkomst?

Zeker! Een licentieovereenkomst is niet altijd in je nadeel. Heb je bijvoorbeeld een retail-versie van Office gekocht, dan brengt de overeenkomst een verrassing:

1.1 INSTALLATIE EN GEBRUIK. U MAG:
(A) EEN EXEMPLAAR VAN DE SOFTWARE INSTALLEREN OP EEN PC OF EEN ANDER APPARAAT, EN
(B) EEN EXTRA EXEMPLAAR VAN DE SOFTWARE INSTALLEREN OP EEN TWEEDE, DRAAGBAAR APPARAAT VOOR EXCLUSIEF GEBRUIK VAN DE EERSTE GEBRUIKER VAN HET EERSTE EXEMPLAAR.

Weinigen weten dit, maar een gewone Office-installatie mag je dus op twee computers – één desktop en één laptop, weliswaar van dezelfde gebruiker – installeren! Er staat zelfs niet vermeld dat je beide installaties niet samen mag gebruiken. Deze vermelding vind je in alle versies van Office, zelfs in versie 2007.

ENKELE TIPS

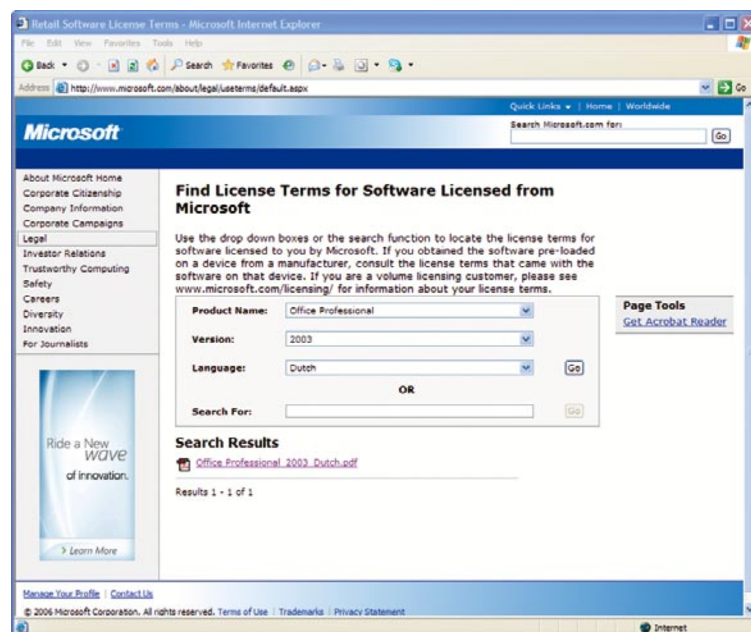
1. Je kan enkel akkoord gaan of niet akkoord gaan: er is geen middenweg. Lees de licentieovereenkomst dus eerst goed door of gebruik EULAlyzer! Er is vaak wél een alternatief: een ander programma, eventueel van een concurrerend bedrijf, dat betere licentievoorwaarden heeft!
2. Bekijk zeker de garantievoorwaarden: wat kan je doen bij problemen?
3. Hoe zit het met de overdracht: kan je de software doorverkopen? Hoeveel keer?
4. Kijk na waar jij, als consument, recht op hebt? Kan je bijvoorbeeld upgraden?
5. Wat gebeurt er met je persoonsgegevens? Worden ze verkocht, overgedragen?
6. Hoe zit het met spyware of adware? Zie je veel “third party” zaken staan, dubbelcheck dit dan om na te gaan of er niets “zonder je medeweten” geïnstalleerd wordt.
7. Bewaar altijd de originele softwaredoos (als die er is), de cd-rom, de sleutel en als het kan zelfs de factuur. Ook als je een upgrade uitvoert naar een nieuwere versie, is het erg belangrijk om de “oude” versie bij te houden!

8. Ik kan toch niets goedkeuren voor ik het koop?

Koop je Windows of een ander pakket in de winkel, dan kan je inderdaad niet even eerst de licentieovereenkomst lezen: die zit namelijk in de doos, die niet open kan, of staat op de cd die in de doos zit. Je kan de overeenkomst wel vaak opvragen op internet, zoals op de site van Microsoft www.microsoft.com/about/legal/useterms/, maar daar ben je in de winkel niet veel mee.

Toch kan je het pakket ook aankopen zonder dat je de licentie hebt gezien. Op veel dozen staat namelijk dat je de bijgevoegde overeenkomst moet accepteren voor je het programma kan gebruiken. Ga je niet akkoord, dan kan je het programma naar de plaats van aankoop terugbrengen, waarna je je geld terugkrijgt. Volgens Patrick Viaene van Microsoft zijn er procedures die dit mogelijk maken. Toch zal de computerwinkel waarschijnlijk “van niets weten”. Wil je je geld terug, dan zal je moeten doorzetten, en vaak zelfs contact moeten opnemen met de fabrikant zelf.

Op de website van de fabrikant vind je vaak de overeenkomsten terug.

CONCLUSIE

Laat je niet intimideren door de juridische opbouw van sommige licentieovereenkomsten. Er staat altijd nuttige informatie in, en misschien weerhoudt die je ervan om het programma te installeren. Je kan niet onderhandelen over zo'n licentieovereenkomst, maar je kan wel een ander pakket installeren! Volg bovenstaande tips, en je checkt in enkele minuten of een overeenkomst wel helemaal koosjer is. Engelse EULA's kan je laten analyseren door het gratis pakket EULAlyzer. ♦